

Kunhegyes Város Polgármesterétől

ELŐTERJESZTÉS

**A „Kunhalmok” és a „Ilosvai Varga István festőművész életútja alkotásai” Települési értéktárba
valamint a „Kunhalmok” és „Bélyeges téglák” Vármegyei értéktárba történő felvételéről**

Tisztelt Képviselőtestület!

Kunhegyes Város Önkormányzatának Képviselőtestülete a magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvényben foglaltaknak megfelelően döntött a települési értéktár létrehozásáról és az értéktár gondozásának megbízásáról.

A 125/2013. (VI.25.) Kt. határozat 2. pontja értelmében Kunhegyes Város Önkormányzata a magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV.16.) Korm. rendeletben foglalt feladatok ellátását, úgymint a települési értékek azonosításával, a települési értéktár létrehozásával és annak gondozásával, valamint az adatainak a vármegyei értéktárba történő megküldésével a fenntartásában működő Kunhegyes Városi Könyvtár és Közművelődési Intézményt bízta meg. A feladatellátást újraszabályozta a magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendelet.

Szentpéteriné Lévai Mária a Kunhegyes Városi Könyvtár és Közművelődési Intézmény igazgatójától javaslat érkezett a **Kunhalmok és Ilosvai Varga István festőművész életútja, alkotásai** Települési értéktárba valamint a **Bélyeges téglák és Kunhalmok** Vármegyei Értéktárba történő felvételére. (A bélyeges téglák már korábban 5/2017 (IV.13.) KTÉB határozattal felvételre került a Települési Értéktárba)

A nemzeti értékek azonosítása az úgynevezett nemzeti értékpiramisban történik, ez lényegében egy többlépcsős rendszer és a nemzeti érték felől közelít a hungarikumok felé.

A rendszer első lépcsőfokán a települési önkormányzatok helyezkednek el, amelyek létrehozzák a települési értéktárat (a településen fellelhető nemzeti értékek adatainak gyűjteményét), és a gyűjteményt megküldik a vármegyei értéktár bizottságoknak, illetve, amennyiben nem működik az adott vármegyében vármegyei értéktár bizottság, úgy közvetlenül a Hungarikum Bizottságnak.

A második lépcsőfokot a vármegyei önkormányzatok jelentik, melyek fakultatív feladatként létrehozhatják a vármegyei értéktár bizottságaikat. Ezek a bizottságok rendszerezik a települési értéktárak adatait, továbbá saját gyűjtőmunkát is végeznek. Az így elkészített vármegyei értéktárat a Hungarikum Bizottságnak küldik meg.

A törvényi szabályozás az alapjait fekteti le annak a szabályozási rendszernek, amelyen keresztül megvalósul a magyar nemzeti értékek és a hungarikumok körének a meghatározása, felkutatása, dokumentálása, rendszerezése, népszerűsítése, a jelenlegi és a jövő nemzedékkel történő megismertetése és ápolása.

A magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendelet. 9. §-ának megfelelő javaslatokat az előterjesztéshez mellékelem.

Kérem a Tisztelt Képviselőtestület állásfoglalását!

_____/2023.() Kt. határozat,
A Kunhalmok Települési értéktárba történő felvételéről

1. Kunhegyes Város Önkormányzatának Képviselőtestülete a magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendeletben foglaltak szerint a Települési értéktárba felveszi a „Kunhalmokat”.
2. Kunhegyes Város Önkormányzati Képviselőtestülete megbízza Szentpéteriné Lévai Máriát a Kunhegyes Városi Könyvtár és Közművelődési Intézmény igazgatóját, hogy a javaslatot a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Értéktár Bizottság részére küldje meg.

Erről értesülnek:

1. Szabó András polgármester
2. Barta Ferenc jegyző
3. Dr. Márton Viktória aljegyző
4. Szentpéteriné Lévai Mária igazgató

_____/2023.() Kt. határozat,
A „Ilosvai Varga István festőművész életútja alkotásai” Települési értéktárba történő felvételéről

1. Kunhegyes Város Önkormányzatának Képviselőtestülete a magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII. 1.) Korm. rendeletben foglaltak szerint a Települési értéktárba felveszi a „Ilosvai Varga István festőművész életútja alkotásai”-t.

Erről értesülnek:

1. Szabó András polgármester
2. Barta Ferenc jegyző
3. Dr. Márton Viktória aljegyző
4. Szentpéteriné Lévai Mária igazgató

____/2023.() Kt. határozat,
A „Bélyeges téglák” Vármegyei Értéktárba történő felvételéről

1. Kunhegyes Város Önkormányzati Képviselőtestülete megbízza Szentpéteriné Lévai Máriát a Kunhegyes Városi Könyvtár és Közművelődési Intézmény igazgatóját, hogy a Települési Értéktárba 2017. évben felvett Bélyeges téglák javaslatot a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Értéktár Bizottság részére küldje meg.

Erről értesülnek:

1. Szabó András polgármester
2. Barta Ferenc jegyző
3. Dr. Márton Viktória aljegyző
4. Szentpéteriné Lévai Mária igazgató

Kunhegyes, 2023. március 30.

Szabó András
polgármester

Készítette:
Szentpéteriné Lévai Mária
műv. közp. igazgató

Jóváhagyta:

Barta Ferenc
jegyző

Kunhegyesi Települési Értéktár Bizottság
2023. március 20-án megtartott nyilvános
üléséről

JEGYZŐKÖNYV

Sorszám: 1.

Döntés száma	Tárgya
1/2023 (03. 20.) ÉB határozat	Települési Értéktár Bizottság 2023. évi tervezett feladatai
2/2023 (03.20) ÉB határozat	Előterjesztés: Kunhalmok
3/2023 (03. 20.) ÉB határozat	Előterjesztés: Ilosvai Varga István festőművész életútja, alkotásai
4/2023 (03.20.) ÉB határozat	Előterjesztés: Bélyeges téglák Megyei Értéktárba
5/2023 (03. 03) ÉB határozat	Előterjesztés:Kunhalmok Megyei Értéktárba

**Javaslat a
Kunhegyes környéki kunhalmok
Települési Értéktárba történő felvételéhez**

Készítette:
Szentpéteriné Lévai Mária
(név)

.....
(aláírás)
Kunhegyes, 2023.03.06.
(település, dátum)

(P. H.)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Kunhegyes Városi Könyvtár és Közművelődési Intézmény

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Szentpéteriné Lévai Mária
Levelezési cím: 5340 Kunhegyes, Szabadság tér 7.
Telefonszám: 59-530-030
E-mail cím: hajdina19@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Kunhegyes határában fellelhető kunhalmok

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ <u>természeti környezet</u>	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Kunhegyes település határai

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

Települési tájegységi megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Az Alföld, ezen belül is a Nagykunság sík területein még fellelhetők a kör alakú magas halmok. Hiteles kutatások alapján ezek a képződmények jelölhették a település határait, más tekintetben temetkezési helyül szolgáló sírhalmok is voltak. A bennük rejlő értékes leleteken túl a felszínük egyedi növényvilága, egyben a múltunk egy még fellelhető tanúsága indokoltá teszi fokozott védelmüket.

Ez törvényileg is alátámasztott – Kunhegyesi Képviselő Testület 51/1992 (VII.23.) Kt. határozatában (az 1982. évi 4. törvényerejű rendelet alapján a természetvédelemről) kijelölte védelemre határaiban fellelhető halmokat..

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

A szó kunhalom különböző korokból származó, más-más eredetű, emberi kéz alkotta halmokat foglal magában.

A kunhalom kifejezés a nyelvújítás eredménye a 19. században Horvát István nyelvész-történész tevékenységéhez kapcsolóan került a köztudatba, aki úgy vélte, a halmokat a betelepülő kunok hozták létre. Kutatások eredményei támasztják azonban alá, hogy már sokkal korábban, más népek is hoztak létre halmokat több ezer évvel ezelőtt.

Az Alföld síkvidéki tájat a Nagykunságban, a békési határokon, de más tájainkon is kb. 10 m magas 20-50 m átmérőjű, kör formájú kiemelkedések törlik meg a szemlélő tekintetében. Ezek, a többnyire emberi erővel létrehozott képződmények az eddigi kutatások alapján lehetnek őrhelyek, de szolgáltak temetkezési helyül is. Korukat tekintve ezek közül a legrégebbiek lehetnek akár új kőkoriak és bronzkoriak is. Régészeti szempontokon túl további értéket képvisel a területükön fellelhető különleges, máshol nem vagy alig létező növényvilág.

Kunhegyes határában is számos halom fellelhető volt még a 19-20 század fordulóján. Az elmúlt évtizedek modernizációs törekvései, nagyüzemi mezőgazdasági tevékenységek folyamatosan veszélyeztették, csonkították a halmokat, ezzel megszüntetve a rajtuk korábban még fellelhető növénytakarások továbbélését. Mára már csak néhány található Kunhegyes határában, viszonylagosan eredeti formáját felismerhető állapotban. Ezekről a még nyomokban fellelhető halmokról az elnevezésükön keresztül, hozzájuk kapcsolódó, lejegyzett történetekből juthatunk meg több információt. Több esetben már csak korabeli feljegyzések tanúskodnak létükről. A ma még feljárható halmok a következők: Kisfás halom, rajta a 2020-ban felújított Szent Mór kápolna, Gergely-halom, Törökbori-halom, Vágott-halom, Hármashalom, Rác halom, Akasztó halom, Nagypurgány-halom, Kispurgány-halom. Kőhalom, Jaj-halom.

Neves kutatók, így például Györffy István etnográfus megállapítása alapján tudjuk, méretük, formájuk alapján beazonosítani ezeket a képződményeket. Leírásából az is kiderül, hogy víz mellett, de vízmentes helyen voltak fellelhetők és főként temetkezőhelyek, őr- vagy határhalmokként szolgáltak. Tájföldrajzi szempontból a Kárpát-medence egyedi értékeit őrző elemei a kunhalmok. Elnevezése azonban –Kunhalom - megtévesztő, mivel keletkezésük jóval korábbra tehető, mint a kunok bejövetele.

A téma hazai szakértője, jeles kutatója dr. Tóth Albert emeritus professzor, már az 1970-es évek végén lelkesen kutatta és számba vette a fellelhető halmainkat. Hozzá kötődik a megállapítás: „a kunhalmok az alföldi táj sajátos, antropogén formakincsei”

A település helytörténeti kutatója a kulturális intézmények munkatársaival együttműködve, ismeretbővítő programokkal, helyi kiadványokban közzétett írások segítségével igyekeznek a halmok által képviselt érték fontosságára ráirányítani a lakosság figyelmét.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információkat megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):
 Bartha Júlia: Földrajzi nevek és a hozzájuk kapcsolódó epikus költészet. In: Keleti örökség a Nagykunság népi kultúrájában. Kisújszállás, 2018.29-42.
 Györffy István: Kunhalmok és telephelyek a karcagi határban. In. Györffy István: Magyar nép magyar föld. I. sz. melléklet. Bp. 1942. 46-49.2.sz
 Tóth Albert: Szolnok megye tiszántúli területének kunhalmjai. In: Zounuk A Szolnok Megyei Levéltár Évkönyve III. (Szerk. Botka János) Szolnok, 1988. 349-410.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

<http://www.kunhegyes.hu/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=36>

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

Térkép és fotó a Kisfás halomról, rajta a 2020-ban felújított Szent Mór kápolna
https://balays.blog.hu/2022/01/31/szent_moric_kapolna

Térkép a kunhegyes környéki kunhalmokról

Kirándulás a HUNGARIKUM Kunmódi elnevezésű pályázati program keretében a bánhalmi útfélen lévő kőhalomhoz. Túravezető: dr. Tóth Albert.

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

Mellékelve:

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Alulírott, Kunhegyes Városi Könyvtár és Közművelődési Intézmény képviselője hozzájárulok, hogy a javaslatához csatolt saját készítésű fényképek kiadványokban, könyvekben, prospektusokban stb. megjelenjenek.

Szentpéteriné Lévai Mária
Szentpéteriné Lévai Mária

Javaslat a

Ilosvai Varga István festőművész munkássága, alkotásai Települési Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:
Szentpéteriné Lévai Mária
(név)

.....
(aláírás)

Kunhegyes, 2023.03.010.
(település, dátum)

(P. H.)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Ilosvai Varga István Városi Művelődési Központ

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: **Szentpéteriné Lévai Mária**
Levelezési cím: **5340 Kunhegyes, Szabadság tér 7.**
Telefonszám: **70-774-1585**
E-mail cím: **hajdina19@gmail.com**

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Ilosvai Varga István festőművész munkássága és Kunhegyes Városnak adományozott alkotásai

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ <u>kulturális örökség</u>	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

2. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Kunhegyes, Ady E. út 2, Kossuth út 59.

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

Települési tájegységi megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Ilosvai Varga István festőművész 1895. augusztus 31-én született Kunhegyesen. Édesapja a város polgármestere volt, aki fiát gyakran magával vitte határszélére. Ezek alkalmával kisgyermekként megtapasztalta a mezők, vizek szépségét, a növény és állatvilág csodáit. Gyermekkorában színélményei, a szülőhely biztató támogatása elkísérte egész életét, meghatározó hatással volt alkotói pályájára.

Elemi iskolaéveit követően Jászberényben folytatta gimnáziumi tanulmányait, ahol akkori rajztanára felfedezte rajzkészségét, egyedi színérzékét és képzéseket szervezett növendéke számára. Élete első kiállítására is Jászberényben került sor. Az alkotói tehetséggel megáldott ifjú, édesapja kívánságának megfelelően, jogi tanulmányokba kezdett a középiskolát követően. 1917-ben felvették a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Balló Ede tanítványa lett. A tanulmányait befejezve, ismét visszatért szülővárosába ahol harmadik kiállításával mutatkozott be. 1924-ben Párizsban járt, tanulmányúton, ahonnan ismét szülőföldjére tért vissza. 1926-ban megnősült és a fővárosba költözött. 1967-ben meghalt első felesége. 1969-ben újraházasodott, Csaba Margitot vette feleségül.

1928-ban a Nemzeti Szalonban állított ki Kovács Margittal és Ruzicskay Györggyel. Két nyarat töltött Nagybányán. 1934-től Szentendrén élt és alkotott 1978-ban bekövetkezett haláláig.

Szülőföldről őrzött emlékei oly őszinték, oly bensőségesek, hogy mindvégig felfedezhetjük azokat alkotásaiban. Festményei nem hivatkoznak, harsogók. Hétköznapi motívumokat, külvilág keltette élményeket emelte a költészet közegébe. Képeinek visszatérő témái a hétköznapi élet, a szentendrei város és utcaképe, kisvárosi udvarok emberek. A természetet tudós igénnyel kutatta, ennek eredménye az egyedülálló kaktusz, lepke és madártojás gyűjteménye.

Az 1970-es években megkapta a Kiváló Művész címet. Származása miatt azonban mellőzöttnek érezte magát, különösen bántotta, hogy szülővárosa sem hívta Őt haza. Halála után, csaknem 10 évvel rendeztek emlékére gyűjteményes kiállítást Kunhegyesen. Szerény alkotó, kinek emberi nagysága, művészi intelligenciája is egyedülálló. Születésének 100. évfordulóján szülővárosa centenáriumi kiállítással és emléküléssel adózott a művész személye és kiemelkedő pályája emlékének. A helyi közművelődési intézmény ekkor vette fel a művész nevét, szintén ekkor kerül első alkalommal átadásra, a művészözvegye által alapított díj. A díjazott, szintén kunhegyesi születésű, Szentendrén élő Gy. Molnár István festőművész volt.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Ilosvai Varga István festőművész alkotói pályája jelentős részében Szentendrén élt és alkotott. A művészi látásmódja, elhivatottságának kialakulásában jelentő hatással volt a szülőfalu, az ott megélt gyermekkorai élmények, a természet közelsége, színék, fények – melyek élete végéig elkísérték, és önzetlen szeretettel ragaszkodott mindezekhez.

A szülőváros ragaszkodása a művészhez nem minden időben volt tapasztalható, igazán intenzívvé halálát követő mintegy tíz évvel vált az Ő hagyatékát gondozó özvegy tevékenységének köszönhetően. Így 1995. augusztus 31-én, a művész születésének 100. évfordulóját emlékkiállítással, emléküléssel és a művelődés központ névadásával ünnepelte. Az özvegy a festőművész önarcképét és 111 db rajzát ajándékozta a városnak ekkor.

Ilosvai Varga Istvánné igen sokat tett azért, hogy a neves festőművész emlékét szülőföldjén és Szentendrén egyaránt méltóan megőrizték. A nevét viselő művelődési központ ennek a szellemi örökségnek egyik hivatott ápolója. A kulturális intézmény a település vezetésével együttműködve kell, hogy a felnövekvő generációk körében is megismertesse a művész pályáját, alkotásait megismertesse a helyi közönséggel.

Mint a település nevésszülőtte, kimagasló képzőművészeti értékek megteremtője munkássága alapján kiemelten indokolt a Települési Értéktárba történő felvétele.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információkat megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):
Ilosvai Varga István emlékezete – Szentendre 1994
Kunhegyesi Nagykun Kalendárium 1996. 108-116. o.
<http://www.kunhegyes.hu/kunhegyes/hires/ivistvan.htm>

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

<http://www.kunhegyes.hu/kunhegyes/hires/ivistvan.htm>

<http://www.kunhegyes.hu/kunhegyes/hires/ivistvan.htm>

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

Első önarckép

Ilosvai V I a műteremben MTVA
sajtófotó – Molnár Edit

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat:
- Alulírott, Kunhegyes Városi Könyvtár és Közművelődési Intézmény képviselője hozzájárulok, hogy a javaslatához csatolt saját készítésű fényképek kiadványokban, könyvekben, prospektusokban stb. megjelenjenek.

Szentpéteriné Lévai Mária
Szentpéteriné Lévai Mária

Javaslat a
Bélyeges téglák
Jász-Nagykun Szolnok Megyei értéktárba történő felvételhez

Készítette:
Czupp Pál
(név)

.....
(aláírás)
Kunhegyes, 2023. 03. 21.,
(település, dátum)

(P. H.)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Kunhegyesi Települési Értéktár Bizottság

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: **Szentpéteriné Lévai Mária**
Levelezési cím: **5340 Kunhegyes, Szabadság tér 7**
Telefonszám: **59-530-030**
E-mail cím: **hajdina@externet.hu**

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Bélyeges téglák

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ <u>ipari és műszaki megoldások</u>	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Kunsági Kiállítóház, Kunhegyes, Arany J. út 69.

4. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Mi magyarok büszkék lehetünk arra, hogy a világon egyedülálló módon sehol sem készült olyan sok fajta bélyeges téglá, mint a Kárpát-medencében. Számuk meghaladja a harmincezet, de akár negyvenezer is lehet, mert régi épületek lebontása vagy átalakítása során mindig kerülnek elő újabb, eddig még ismeretlen darabok.

Mintegy négyszáz évre visszamenőleg kezdték ellátni különféle jelekkel, bélyegekkal téglákat az emberek. A téglabélyegek beépítés után nem látszódtak, olykor évszázadokig lapultak diszkréten egy-egy épület falában.

A bélyeges téglákon olvasható betűk, jelek, felíratok, évszámok, szimbólumok mind-mind konkrét jelentést hordoznak. Utalnak a gyártójára vagy megrendelőjére, településre, a készítés helyére, idejére, egyházra, történelmi személyre stb.

A Kunhegyesen gyártott bélyeges téglákból egyedülálló kollekciót gyűjtöttem össze, rendszereztem őket, kutattam történetüket és egy néprajzi pályamunkában publikáltam 273 fotó és dokumentum kíséretében. A téglákat évezredekken keresztül kézi erővel gyártották. A gondosan előkészített alapanyagot formázás céljából vetőládába tették, tömörítették, felületét lesimították, majd egyetlen mozdulattal kiborították a „placcra”, azt követően szárították és kiégették.

A vetőláda aljára gyakran készítettek mélyített vagy domborított betűket, melyek lenyomata először nyerstéglán, majd az égetten is jól látható, olvasható bélyeg formájában állandósult.

Városunkban KH, SGY, SG jelölés él még halványan a köztudatban vagy látható egy-két felbukkanó régi téglán. Sajnos sokan már a KH-n kívüli betűk jelentését sem ismerik. Pedig a XIX. század végén Steiner György (SGY) téglagyárát jegyezték a Magyar Korona 292 jelentősebb gyára között.

Kunhegyesen és környező településeket tekintve meghatározó ipari üzem volt, mely az államosítást követően 1947-ig üzemelt. Steiner György halála után fogadott fia, Steiner Pallos János, valamint sógora, Weiszberger Ármin is üzemeltette. A téglagyár mellett a „Községi Téglá- és cserépüzlet” is működött, amit bérelt L. Fábián Sándor, L. Szabó István, Szilágyi Ferenc, Bodnár Károly. Gyártók, bérlők, megrendelők monogramjai, ligatúrája, szimbolikái alapján két tucat Kunhegyesen gyártott téglá és annak változatai összesen mintegy másfél százra tehető, amit összegyűjtöttem és megőriztem az utókor számára. Továbbá a Kárpát-medence számos helyéről származó gyönyörű bélyeges tégláim száma megközelíti az ezret.

5. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

A Települési Értéktárba történő felvételét követően, a gyűjtővel közösen fontosnak érezzük, a bélyeges téglák Megyei Értéktárba történő felvételét

. Ezzel együtt a gyártóiknak is tisztelettel adózunk, tevékenységüket ilyen módon is megőrizzük.

Steiner György Kunhegyes község képviselőtestületi tagja, majd virilis képviselője volt, mint vagyonos és adót fizető gyártulajdonos a két világháború között.

A Téglagyűjtemény a „Kunsági Kiállítóház”-ban tekinthető meg. Átaluk Kunhegyes történetének egy része válik láthatóvá, a helyi nevezetes középületekből származó téglákon keresztül. A gyűjtemény további darabjai között – egyházi, várkapitányi, nemesi és római kori is láthatók. Ezekre a „Monarchia” Bélyeges Téglagyűjtők Egyesületén belüli cserék útján tettem szert. Az egyesületi tagok célja a bélyeges téglák összegyűjtése, bemutatása, publikálása, települési értéktárakba történő felvétele, majd megyei és országos szintű feldolgozása. Mindezzel hozzájárulhatunk ahhoz, hogy ipartörténetünk jeles emlékei a Hungarikumok közé kerüljenek.

6. A nemzeti értékkel kapcsolatos információkat megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Jeles téglák, jeles emlékeink 1-10 kötet Monarchia BTE, Baj 2009-2016 év

Fodor József: Magyarországi téglák és cserépgyártás története Magánkiadás, Veszprém 2005.

Kádár József: Óbudai téglagyárak Új Mandátum Kiadó, Budapest 2010.

Kádár József: Kőbányai téglagyárak Új Mandátum Kiadó, Budapest 2005.

Czupp Pál: Téglákba vetett történelem Pályamunka, Kunhegyes, 2015.

7. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

Mellékelve: Dr. Herczig Béla „Monarchia” BTE elnök támogató és ajánló levele

A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Alulírott, Czupp Pál fafaragó, népi iparművész hozzájárulok, hogy a javaslathoz csatolt fényképek kiadványokban, könyvekben prospektusokban stb. megjelenjenek

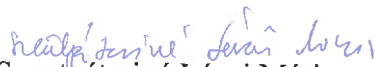
Kunhegyes, 2023-03-21

Czupp Pál

TÁMOGATÓ JAVASLAT

Kunhegyes Város Önkormányzatának Képviselőtestülete a magyar nemzeti értékek és hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendeletben foglaltak szerint a TELEPÜLÉSI ÉRTÉKTÁRBA felvette a Bélyeges téglákat. Az 5/(IV,13.) KTÉB. határozatban foglaltak szerint a Bizottság javasolja a Bélyeges téglák felvételét a Jász-Nagykun Szolnok Vármegyei Értéktárba.

Kunhegyes, 2023.03.21.

Szentpéteriné Lévai Mária
Kunhegyesi Települési Értéktár Bizottság
elnöke